

UOT 376.

DİSLEKSİYA PROBLEMİ OLAN ŞAĞIRDLƏRLƏ İŞİN TƏŞKİLİ**Humay Eyvaz qızı Mehdiyeva**

Azərbaycan Dillər Universiteti Pedaqogika kafedrasının müəllimi

Orcid kod:0009-0006-3247-7163

E-mail: humaymehdiyeva83@gmail.com*Açar sözlər:* disleksiya, korreksiya üsulları, tez və düzgün oxuma, spesifik oxu pozuntusu.*Ключевые слова:* дислексия, методы коррекции, быстрое и правильное чтение, специфические нарушения чтения в логопедии.*Key words:* dyslexia, correction methods, fast and correct reading, specific reading disorders in speech therapy.

Dünyada hər gün bir çox uşaq disleksiya adlanan xəstəlik səbəbindən öyrənmə çətinliyi ilə üzləşir. Disleksiya (qədim yunan dilindən pozulma mənasını verən prefiks və “sözlər, nitq”) ümumi öyrənmə qabiliyyətini qoruyarkən yazı və oxu bacarıqlarını mənimsəmək qabiliyyətinin seçici şəkildə pozulmasıdır. [18]. Tarixən əksər Avropa ölkələrində “disleksiya” anlayışı yazı dili ilə bağlı bütün problemləri ehtiva edir: Digər məktəblilərdən fərqli olaraq, bu pozğunluğu olan uşaqlar oxumaqdan və yazmaqdan çətinliklə zövq alırlar, çünki onlar üçün uğur qazanmaq üçün diqqətin mərkəzləşməsi, daimi məşq və maksimum səy tələb edən ağır işdir.

Loqopediyada disleksiya müxtəlif aspektlərdə nəzərdən keçirilir: psixoloji və pedaqoji [4; 5;10;12;15;16], klinik və psixoloji [6; 11], psixolinqvistik [8] və psixofizioloji [2; 9; 14; 17].

Bununla belə, bu mürəkkəb pozğunluğun mexanizmlərinin aydınlaşdırılması, həmçinin optimal şəraitin, effektiv metodların və korreksiya üsullarının axtarışı ilə bağlı məsələlər bu günə qədər öz aktuallığını itirmir. Bunun səbəbləri son onilliklərdə disleksiyadan əziyyət çəkən ibtidai məktəblilərin sayının davamlı olaraq çox olması (müxtəlif müəlliflərə görə 3,5-dən 25%-ə qədər) və disleksiyanın aradan qaldırılmasının çətinliyidir.

Bir çox elm adamı qeyd edir ki, disleksiya təkcə ana dilində müşahidə olunmur. Müəyyən edilmişdir ki, dildə fonemlərin nisbətində aşkar uyğunsuzluqların olması oxunun mənimsənilməsi prosesini xeyli çətinləşdirir. Buna görə də, bir fonem müxtəlif qrafemlərlə işarələyə bilən və əksinə, eyni qrafem müxtəlif fonemləri (məsələn, rus, ingilis və ya fransız) ifadə edə bilən “şəffaf” orfoqrafiyaya malik dillərdə disleksiya daha çox yayılmışdır.

Bu spesifik oxu pozğunluqları rus alimlərin əksəriyyətinin fikrinə əsaslanır. Belə ki, T.A. Altuxova [1], A.N.Korneva [6], S.N.Kostromina, L.Q.Naqaeva [7] və başqaları həm nitqin funksional sisteminin bütün komponentlərinin ümumi inkişaf etməməsi nəticəsində yaranır. Eyni zamanda R.İ.Lalaeva [8], M.N.Rusetskaya [13] kimi mütəxəssislər səbəb kimi həm də görmə funksiyalarının kifayət qədər inkişaf etməməsini görürlər.

Təəssüflə qeyd etmək istərdik ki, araşdırma zamanı Azərbaycan dilində bu problemlə bağlı təməlli ədəbiyyata rast gəlmədik [19]. Ümid edirik ki, bu məqalədə toxunduğumuz məsələlər alimlərimizin və mütəxəssislərimin diqqətini bu problemə yönəldəcək.

Disleksiya səs və qrafik simvollara əsaslanan bütün dillər üçün ümumdür. Odur ki, disleksiya məktəb bacarıqlarının əldə edilməsinə ciddi maneələr yaradır.

Eyni zamanda, ana dilini öyrənməklə yanaşı, gimnaziya və liseylərin təhsil kursuna getdikcə bir deyil, iki xarici dil daxildir, halbuki disleksiya üçün ilkin şərtləri olan uşaqlar öz-

lərini belə nüfuzlu təhsil müəssisələrinə inteqrasiya edirlər.

Xüsusi oxu pozğunluğu olan uşaqların yüksək yayılmasını, bu pozğunluğun davamlılığını və onun akademik fəaliyyətə ümumi təsirini nəzərə alsaq, onun aradan qaldırılması üçün inteqrasiya olunmuş tibbi-psixoloji-pedaqoji yanaşmanın zəruriliyi göz qabağındadır.

Bu araşdırmada xüsusi oxu pozğunluğundan əziyyət çəkən şagirdlərlə korreksiya və loqopedik işlərə müxtəlif pedaqoji ixtisaslardan olan mütəxəssislərin cəlb edilməsi təcrübəsi öz əksini tapmışdır.

Valideynlərin bu prosesə cəlb edilməsi hazırda iş yükü və həyatlarının getdikcə məşğulluğu, bu mövzuda biliyin olmaması, disleksiyanın aradan qaldırılmasına yönəlmiş faydaların olmaması və bəzən özlərini belə bir şeyə qərq etmək istəyinin olmaması səbəbindən çətin bir işdir.

Yuxarıda göstərilənlərin hamısı disleksiyanın korreksiyası kimi mürəkkəb problemə təkcə valideynlərin və xarici dil müəllimlərinin cəlb edilməsinin zəruriliyini təsdiqləyir.

Məlumdur ki, məktəbdə təhsil uşaqların tez və düzgün oxumaq, oxuduqlarının mahiyyətini dəqiq dərk etmək bacarığına əsaslanır. Oxu bacarıqlarının inkişafı, xüsusilə testlər və qiymətləndirmələr zamanı şagirdin tapşırığın mənasını oxumağa və anlamaq üçün vaxtının olub-olmamasını müəyyən edir. Bundan əlavə, məktəb yaşında oxumaq idrak funksiyasını yerinə yetirir, çünki uşaqlar dərslərdən boş vaxtlarında özləri böyük miqdarda bilik əldə etməlidirlər. Buradan belə nəticə çıxır ki, oxumağın davamlı pozğunluqları (disleksiya) təkcə məktəbdə özəl həyatının azalmasına deyil, həm də uşağın sosial uyğunlaşmamasına səbəb olur.

Araşdırılma nəticəsində müəyyən edilmişdir ki, disleksiya və disqrafiyadan əziyyət çəkən uşaqlar xarici dillərlə yanaşı, doğma dilini də öyrənməkdə çətinlik çəkirlər. Bu dillərin hər ikisi fonetik (səs) kateqoriyasına aiddir.

Disleksiya özünü aşağıdakı formalarda göstərə bilər:

Oxuma dəqiqliyi ilə bağlı çətinlik. Disleksiya olan uşaqlar və böyüklər tez-tez sözləri dəqiq deşifrə etməkdə çətinlik çəkirlər, buna görə də ucadan oxuyarkən səhv edə bilərlər.

Yavaş oxu tempi. Disleksiya olan uşaqlar adətən yaşlılarından daha yavaş oxuyurlar.

Səhv yazı. Sözlərdəki hərflərin ardıcılığını tanımaqda və yadda saxlamaqda çətinlik çəkdiyi üçün disleksiya insanın sözləri düzgün yazma qabiliyyətinə təsir edir.

Fonemik şüurla bağlı problemlər. Fonemik eşitmə dilin minimal elementlərini tanımaq qabiliyyəti ilə ifadə olunur. Bu, fonetik cəhətdən oxşar sözləri ayırd etmək üçün xüsusilə vacibdir. Məsələn: “hörük – keçi”, “siçan – kasa”, “dəbilqə – nağıl”. Disleksiya olan insanlar oxumağın inkişafı üçün çox vacib olan bu bacarıqla çox vaxt çətinlik çəkirlər. Fonoloji yaddaşa bağlı çətinliklər dilin səslərini yadda saxlamaq və onlarla işləmək qabiliyyətinə aiddir. Oxumaq və yazmaq üçün vacibdir.

Sözləri tanımaqda çətinlik. Disleksiya olan uşaqlar ümumi sözləri tanımaqda və tez emal etməkdə, həmçinin onları əzbər öyrənməkdə çətinlik çəkə bilərlər.

Qeyd edək ki, disleksiya zəka, motivasiya və ya görmə ilə bağlı problemlərlə əlaqəli deyil. Bunun beynin strukturunda və funksiyasında, xüsusən də dilin işlənməsində iştirak edən bölgələrdəki fərqlərdən qaynaqlandığı düşünülür.

Disqrafik ibtidai sinif şagirdlərinin sayı, son 5 ildə illik monitorinqlərə əsasən, 35,5-38,5%, disleksiya ilə isə 11,0-12,5% arasında dəyişir. Bununla əlaqədar direktor simasında məktəb rəhbərliyinin dəstəyi ilə xarici dil dərslərinə loqopedik işin üsul və üsullarının tətbiqi üzrə eksperimentin keçirilməsi qərara alınıb.

Təcrübə 2011-ci tədris ilindən indiyədək həyata keçirilib. Eyni zamanda, digərləri ilə ya-

naşı, disleksiyası olan uşaqlara da gimnaziyada oxunan bütün fənləri, o cümlədən xarici dilləri mənimsəmək tapşırığı verilir.

Müəllimlərinin prioritet vəzifələrindən biri belə şagirdləri uyğunlaşdırmaq və təhsili uşağın güclü tərəflərini aktivləşdirəcək şəkildə qurmaqdır, yəni şagirdə məlumatı qavramağın bütün mövcud yollarından istifadə etməyə kömək etməkdir. Məqsədlərə çatmaq üçün loqopedik üsullardan istifadə edərək xarici dilini öyrənmək üçün əlavə hazırlıq tətbiq etmək qərara alındı.

Uşaqlara pedaqoji təsir və pozulmuş funksiyaların korreksiyası kompleksdə həyata keçirilir. Uşaqlar loqopedik dərslərə və əlavə xarici dili dərslərinə qatılırlar. Bu işə korreksiyaedici tədris metodlarından istifadə edən iki xarici dili müəllimi, loqoped və yazılı nitq pozğunluğu olan uşaqların valideynləri cəlb olunub.

Bu eksperiment tətbiqi xarakter daşıyır və nitq fəaliyyətinin bütün növlərini: danışma, dinləmə, oxu və yazının fəal mənimsənilməsi olan xarici dillərin tədrisinin praktiki məqsədinin həyata keçirilməsi ilə bağlı problemlərin həllinə yönəldilmişdir. Oxumağın və yazmağın insanın həyatında əhəmiyyətini, həm öz ana dilində, həm də xarici dildə oxuyub yazmaq bacarığını qiymətləndirmək mümkün deyil.

Təcrübələrdə məqsəd həm də maarifləndirmə işi idi, çünki narahatedicidir ki, xarici dil müəllimlərinin disleksiyası olan uşaqların tədrisi problemlərindən xəbərsizliyi onlara qərəz yaradır, buna görə belə uşaqların qismən savadsızlığı onların ənənəvi təhsili ilə izah olunur: tənbellik”, “aşağı motivasiya” və ya “qeyri-kafi zehni qabiliyyətlər”.

Əsasən, disleksiya problemləri yalnız loqopediyanın və təbabətin obyektidir. Disleksiyanın aradan qaldırılması probleminə xarici dilləri öyrənmək prizmasından yanaşmaq prioritet hal kimi özünü göstərir. Eyni zamanda, disleksiyası olan uşaqlara yazı bacarıqlarının öyrədilməsini uşağın şəxsiyyətinin kompleks, yaradıcı inkişafının bir hissəsi hesab edirik. Tədris mühiti ilə tədris metodlarının əlaqəsi, nitq patologiyası olan uşaqlara xarici dili öyrətmək üçün optimal metodların axtarışı ilə bağlı mühüm məsələ ön plana çıxır.

Söz və cümlə səviyyəsində disleksik səhvlərin (təhlükəsizliklər, hərflərin dəyişdirilməsi, aqrammatizmlər) yaranmasının və düzəldilməsinin qarşısını almaq üçün loqopedik təcrübədən bəzi xüsusi məşqləri uyğunlaşdırdıq: akrofonik oxuma (verilmiş sözlərin ilk hərfləri ilə oxunur, bundan sonra uşaq yeni söz uydurmalı və istədiyi şəkli seçməlidir); sözlərin rəqəmlərlə oxunması (yeni sözlər rəqəmlərlə nömrələnmiş əsas sözün hərflərindən hazırlanmalıdır); müvafiq rəqəmlərin ardıcılığına əsasən sözləri oxumaq; sözlər qrupundan təkini tapmaq; ayrılıqda verilmiş sözlərdən cümlələr qurmaq, pozulmuş ardıcılıqla verilmiş cümlələrdən mətn qurmaq.

Xarici dillərin öyrənilməsində nitq terapiyası üsullarından istifadənin bir xüsusiyyəti, bizim vəziyyətimizdə fransızca, müxtəlif analizatorların (vizual, eşitmə, toxunma, kinestetik) və ya R.I.-ə görə maksimum daxil edilməsidir. Lalayeva “multimodal afferentasiyalara maksimum etibar prinsipi” [8, s.110].

Ayrılmış əlifbaların, sözlərin, oyun tapşırıqlarının və texniki tədris vasitələrinin geniş istifadəsi işin səmərəliliyini artırmağa və dərslər üçün müsbət motivasiya yaratmağa kömək edir.

Yadda saxlamaq lazımdır ki, nitq pozğunluğu olan uşaqlar, bir qayda olaraq, tez yorulur və diqqəti asanlıqla yayındırır, buna görə də tez-tez fəaliyyət növünü dəyişdirmək, uşaqların diqqətini bir iş formasından digərinə keçirmək, nəzərə almaq lazımdır. uşağın performansını, onun motor və nitq inkişafının xüsusiyyətləri.

Həm də mənimsəniləcək məlumatları diqqətlə dozalamaq, daim və eyni zamanda tapşırıqları və nitq materialını tədricən çətinləşdirmək lazımdır. Müəllimin şagirdlərin dərslərə marağını qoruyub saxlamaq və uğur situasiyası yaratmaq bacarığı vacibdir.

Bununla belə, disleksiya həmişə həll edilə bilməyən bir problem deyil. Düzgün yanaşma və dəstək ilə disleksiya olan uşaqlar öyrənmələrində üstün ola bilərlər. Bu yazıda disleksiya olan uşaqlarda özlərinə inamını qoruyarkən oxu və yazma bacarıqlarını inkişaf etdirməyə kömək etmək istəyən müəllimlər və valideynlər üçün məsləhətləri paylaşacağıq.

Müəllimlər üçün bəzi faydalı məsləhətlər	Valideynlərə tövsiyə olunur:
Birincisi, valideynlərdən uşağın hansı xüsusi pozğunluq növü barədə məlumat almaq vacibdir. Nəticələr disleksiya üçün xüsusi testdən istifadə etməklə əldə edilir. Diaqnoz loqoped, xüsusi təhsil müəllimi, nevroloq və nevropsikoloq tərəfindən qoyula bilər.	Əgər uşağınızda belə bir pozğunluq varsa, əsəbləşməyin, həyəcan təbili çalmayın və ya əvvəlcədən imtina etməyin. Qərb alimləri disleksiya olan insanlar arasında kifayət qədər çox ağıllı insanların olduğu qeyri-adi bir model müəyyən ediblər. Buna görə disleksiya tez-tez “dahilərin xəstəliyi” adlandırılır. Yüksək intellektual göstəricilər beynin sağ yarımkürəsinin kompensasiyalı inkişafının nəticəsi ola bilər.
Disleksiya növünə uyğun olaraq uşağın ehtiyaclarını nəzərə alan fərdiləşdirilmiş kurikulum hazırlayın. Disleksiya olan uşağın dili anlamasını və inkişafını artırmaq üçün müxtəlif tədris metodları və materiallarından istifadə edin. NaLesson portalında yerləşdirilən korreksiya üsullarından istifadə edə bilərsiniz – “İbtidai məktəb şagirdlərində disleksiyanı düzəltmək üçün istiqamətlər və üsullar”.	Lazım gələrsə, mütəxəssislərlə əlaqə saxlayın. Psixoloqlar, nevroloqlar və loqopedlər dəyərli kömək və məsləhətlər verə bilərlər. Məktəb fənləri üzrə repetitorlarla əlavə dərsləri laqeyd yanaşmayın.
Şagirdin güclü tərəflərinə diqqət yetirin. Şagirdin digər fənlər üzrə istedadı ola bilər, məsələn, rəsm və ya bədən tərbiyəsi, ona görə də onun qabiliyyətləri bu sahələrdə inkişaf etdirilməlidir.	Öyrənməni artırmaq üçün mövcud texnologiyadan istifadə edin. Disleksiya olan uşaqlar üçün oxumağı və yazmağı asanlaşdırmağa kömək edən xüsusi proqramlar və proqramlar var.
Öyrənmək üçün müxtəlif multisensorlu karnallardan istifadə edin. Ola bilsin ki, uşaq eşitmə və ya toxunma yolu ilə məlumatı daha yaxşı qavrayır, ona görə də inkişaf məşqləri də təlim proqramına daxil edilməlidir.	Birlikdə oxumağa çalışın, çünki bu, uşağınızın dil bacarıqlarını inkişaf etdirmək üçün əla bir yoldur. Qoy bəyəndiyi kitabları seçsin. Bu müsbət oxu təcrübəsi yaradacaq.
Səbirli olun, tələbəyə istənilən mövzunu öyrənmək üçün daha çox vaxt verin, həmçinin istirahətə ehtiyacı da unutmayın. Dərslər qısa, lakin müntəzəm olmalıdır.	Uşağınızı həvəsləndirin və dəstəkləyin, onun güclü tərəflərini, qələbələrini və nailiyyətlərini vurğulayın. Yaxşı özünə hörmət mənfi emosiyaların və stressin öhdəsindən gəlməyə kömək edir.

Müasir tədris texnologiyalarından istifadə edin. Məsələn, oxumaq və yazmaq üçün xüsusi kompüter proqramları, disleksiyası olan bir uşağın öyrənməsini çox asanlaşdırıla bilər.	Müəllimlərlə müntəzəm əlaqə saxlayın və uşağınızın öyrənmə ehtiyaclarını birlikdə müzakirə edin. Daimi əməkdaşlıq kurikulumun yenilənməsinə və problemlə mövzulara diqqət yetirilməsinə kömək edəcək.
Şagirdinizi həmişə həvəsləndirin və dəstəkləyin. Onun nailiyyətlərini və səylərini vurğulamaq vacibdir.	Disleksiyanı ətraflı anlamağa çalışın. Bu pozğunluq haqqında nə qədər çox bilsəniz, uşağınıza bir o qədər yaxşı dəstək ola bilərsiniz.
Yadda saxlamaq lazımdır ki, hər bir uşağın özünəməxsus inkişaf tempi var və müvafiq səy və dəstək ilə o, həyatın bütün sahələrində uğur qazana və öz potensialına çatıb bilər.	Ani nəticələr gözləməyin. Disleksiyası olan bir uşaq üçün təhsil almaq vaxt apara bilər. Daimi nizamlılıq qorumaq və səbri olmaq vacibdir.
Yeni öyrənmə üsullarına açıq olun və yanaşmalarınızı təkmilləşdirməyə hazır olun, çünki disleksiya mürəkkəb problemdir və fərqli yanaşmalar tələb edə bilər.	Uşağınızın maraqlarını sinifdən kənarında inkişaf etdirin. İdman, incəsənət, musiqi və digər fəaliyyətlər həmişə şagirdin emosional intellektinə və psixofiziki vəziyyətinə uyğundur.

Problemin aktuallığı. Son zamanlar ümumtəhsil məktəblərində, o cümlədən xarici dilləri yüksək səviyyədə bilən şagirdlər arasında “qarışıq” disleksiya ilə rastlaşmaq getdikcə daha çox yayılmışdır. İnsan kapitalının önəmliyi vurğulanan müasir dünyada dil bacarıqları həm ana dilində həm də xarici dillərin ifadəsində xüsusilə nəzərə çarpır.

Problemin elmi yeniliyi. Disleksiya ömür boyu davam edən bir xəstəlik olsa da, erkən diaqnoz və müvafiq təhsil tədbirləri uşağın oxuma və yazma bacarıqlarını əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşdırıla və məktəbdə və gələcək karyeralarında uğur qazanmağa imkan verə bilər.

Problemin praktik əhəmiyyəti və tətbiqi. Bu məqalə disleksiyadan əziyyət çəkən uşaqlarla işləyən mütəxəssislər, xüsusən loqopedlər, ədəbiyyatı müəllimləri, xarici dil müəllimləri üçün maraqlı ola bilər.

Ədəbiyyat

1. Алтухова Т.А. Коррекция нарушений чтения у учащихся начальных классов школы для детей с тяжелыми нарушениями речи: дис. ...канд. пед. наук. – М., 1995.
2. Ахутина Т. В. Нейропсихологический подход к изучению трудностей письма и чтения // Ранняя диагностика, профилактика и коррекция нарушений письма и чтения: материалы II междунар. конф. Рос. ассоциации дислексии. – М.: Изд-во Моск. соц.-гуманит. института, 2006. – С. 14–23.
3. Гальперин П.Я. Психология мышления и учение о поэтапном формировании умственных действий // Исследования мышления в советской психологии. – М., 1966. – С. 236–277.
4. Иншакова А.Г. Различные типы дислексии и их взаимосвязь с нарушениями речевого развития у младших школьников // Вестн. КГУ им. Н.А. Некрасова. – Т. 14. – Кострома, 2008. – № 2. – С. 190–196.
5. Каше Г.А. Предупреждение нарушений чтения и письма у детей с недостатками произношения // Недостатки речи у учащихся начальных классов массовой школы. – М.: Просвещение, 1966. – С. 105–129.

6. Корнев А.Н. Нарушения чтения и письма у детей. – СПб.: МиМ, 1997. – 286 с.
7. Костромина С.Н., Нагаева Л.Г. Как преодолеть трудности в обучении чтению. Упражнения, задания, конспекты занятий. – М.: Ось-89, 2006. – 240 с.
8. Лалаева Р.И. Нарушения чтения и пути их коррекции у младших школьников: учеб. пособие. – СПб.: Лениздат; Изд-во Союз, 2002. – 224 с.
9. Левашов О.В. Нарушения зрительного восприятия при дислексии. Теории и гипотезы / Изучение нарушений письма и чтения. Итоги и перспективы: материалы I Междунар. конф. Российской ассоциации дислексии. – М.: Изд-во Моск. соц.-гуманит. ин-та, 2004. – С.146–156.
10. Левина Р.Е. Недостатки чтения и письма у детей. (Алексия и аграфия). – М.: Учпедгиз, 1940. – 72 с.
11. Мнухин С.С. О врожденной алексии и аграфии // Логопедия: Методическое наследие / под ред. Л.С. Волковой: в 5 кн. – М. ВЛАДОС, 2003. – Кн. IV: Нарушения письменной речи: Дислексия. Дисграфия. – С. 7–11.
12. Никашина Н.А. Опыт преодоления недостатков произношения, чтения и письма у учащихся первых классов // Вопросы логопедии (Недостатки речи, чтения и письма у учащихся младших классов) / под ред. Р.Е. Левиной. – М.: Изд-во АПН, 1959. – С. 75–134.
13. Русецкая М.Н. Нарушения чтения у младших школьников: Анализ речевых и зрительных причин: моногр. – СПб.: КАРО, 2007. – 192 с.
14. Симерницкая Э.Г. Нейропсихологическая диагностика и коррекция школьной неуспеваемости // Нейропсихология сегодня / под ред. Е.Д.Хомской. – М., 1995. – С. 154–160.
15. Спирова Л.Ф. Соотношение между недостатками произношения, чтения и письма // Вопросы логопедии (Недостатки речи, чтения и письма у учащихся младших классов) / под ред. Р.Е. Левиной. – М.: Изд-во АПН, 1959. – С. 75–134.
16. Ястребова А.В. Коррекция нарушений речи у учащихся общеобразовательной школы. – М.: Просвещение, 1984. – 159 с.
17. Aaron P.A. Is There a Visual Dyslexia? // Annals of Dyslexia. – 1993. – Vol. 43
18. www.disleksiya
19. [www. disleksiya](http://www.disleksiya) haqqında kitablar.

Х.Э. Мехтиева

Организация работы с детьми с дислексией Резюме

В статье отражена проблема оптимизации коррекционно-педагогической работы по устранению дислексии у учащихся младших классов, обучающихся в учреждениях с углубленным изучением иностранных языков. Эта проблема настолько плохо изучена, что требует дальнейшего рассмотрения. В статье подчеркнуты описание и направления содержания коррекционно-логопедической работы, необходимость вовлечения в этот процесс учителей иностранного языка, а также родителей, методы работы с учащимися по устранению дислексии. Также в статье приведены специальные методические рекомендации по устранению дислексии у учащихся.

H.E. Mehdiyeva

**Organization of work with children with dyslexia
Summary**

In the article, the problem of optimization of correctional-pedagogical work to eliminate dyslexia among elementary school students studying in institutions where foreign languages are studied in depth is reflected. This problem is so poorly understood that it warrants further consideration. In the article, the description and directions of the content of corrective speech therapy work, the need to involve foreign language teachers as well as parents in this process, and methods of working with students to eliminate dyslexia are emphasized. The article also provides special methodological recommendations for eliminating dyslexia in in pupils.

Redaksiyaya daxil olub: 06.03.2024